

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Asettamis päätös

01.11.2019

RVL1930584

00.01.00

RVL Dno-2019-1408

SM040:00/2019

Eurooppalaisesta rajanylitystietojärjestelmästä (EES) ja Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmästä (ETIAS) annettujen asetusten edellyttämien säädösmuutosten valmistelu

Asettaminen

Sisäministeriö on tänään asettanut hankkeen eurooppalaisesta rajanylitystietojärjestelmästä (EES) ja Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmästä (ETIAS) annettujen asetusten edellyttämien säädösmuutosten valmistelemiseksi.

Toimikausi

1.11.2019–31.12.2020

Tausta

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 30.11.2017 asetuksen (EU) 2017/2226 rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsulle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (jäljempänä *EES-asetus*).

EES-järjestelmän tarkoituksena on rekisteröidä sähköisesti jäsenvaltioiden alueella lyhytaikaiseen oleskeluun oikeutettujen kolmansien maiden kansalaisten henkilötiedot sekä maahantulo- ja maastalähtöajat ja -paikat ja laskea heidän sallitun oleskelunsa kesto. EES-järjestelmällä korvataan kaikkia jäsenvaltioita koskeva velvollisuus leimata kolmansien maiden kansalaisten passit.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 12.8.2018 asetuksen (EU) 2018/1240 Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (jäljempänä *ETIAS-asetus*). ETIAS-järjestelmä on viisumivapaiden kolmansien maiden kansalaisille tarkoitettu ennakkorekisteröitymisjärjestelmä, jonka avulla pyritään selvittämään ennakolta Schengenin rajasäännöstössä määriteltyjen maahantuloedellytysten täyttymistä, tehostamaan rajatarkastuksia ja tukemaan Schengenin tietojärjestelmälle asetettuja tavoitteita.

Komissio on antanut 7.1.2019 asetusehdotuksen (KOM(2019) 4 lopullinen) muihin EU:n tietojärjestelmiin pääsyn edellytyksistä ETIAS-järjestelmän tarkoituksia varten sekä asetuksen (EU) 2018/1240, asetuksen (EY) N:o 767/2008, asetuksen (EU) 2017/2226 ja asetuksen (EU) 2018/1861 muuttamisesta. Asetuksella tehtäisiin välttämättömät muutokset, jotta viisumitietojärjestelmästä, EES-järjestelmästä ja Schengenin tietojärjestelmästä (rajatarkastus) voidaan saada tietoja ETIAS-järjestelmän tarkoituksia varten. Tavoitteena on, että asetus hyväksytään alkuvuodesta 2020.

Asetukset liittyvät EU:n rajaturvallisuuden kehittämiseen. Asetukset eivät sisällä juurikaan kansallista liikkumavaraa, mutta kansallisessa lainsäädännössä on tarpeen nimetä eräät asetuksissa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset ja kansalliset yhteyspisteet sekä täsmentää henkilötietojen käsittelyyn liittyvää sääntelyä.

Neuvoston päätöksessä 2008/633/YOS säädetään jäsenvaltioiden nimeämien viranomaisten ja Europolin pääsystä tekemään hakuja Euroopan unionin viisumitietojärjestelmästä (VIS) terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi. Päätöksen edellyttämistä kansallisista yhteyspisteistä VIS-järjestelmän lainvalvontakäyttöä varten säädetään osittain lailla (laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019) ja laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa (639/2019)). On tarpeen arvioida, onko tarkoituksenmukaista yhdenmukaistaa VIS-järjestelmän lainvalvontakäytön yhteyspisteet EES- ja ETIAS-järjestelmien vastaavien yhteyspisteiden kanssa.

Tavoitteet ja tehtävä

Hankkeen tehtävänä on valmistella EES- ja ETIAS-asetusten edellyttämät säädösmuutokset. Hankkeessa arvioidaan myös muiden uusien EU-asetusten vaikutukset siltä osin kuin niillä muutetaan EES- tai ETIAS-asetuksia. Säädösmuutosten valmistelussa tulee lisäksi ottaa huomioon muut EU:n tietojärjestelmiin liittyvät lainsäädäntöhankkeet ja tarvittaessa yhteen sovittaa ehdotettavia säädösmuutoksia.

Hankkeessa arvioidaan myös neuvoston päätöksen 2008/633/YOS mukaisesti nimetyt kansalliset yhteyspisteet VIS-järjestelmän lainvalvontakäyttöä varten ja valmistellaan tarvittaessa niitä koskevat muutokset.

Työryhmä valmistelee ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Tavoitteena on, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2020. Säädösmuutosten on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti, kun EES- ja ETIAS-järjestelmät otetaan komission päätöksellä käyttöön.

Taloudelliset vaikutukset

EES- ja ETIAS-järjestelmien käyttöönotto aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia usealla eri hallinnonalalla. Suurin osa taloudellisista vaikutuksista aiheutuu suoraan EES- ja ETIAS-asetuksiin sisältyvästä sääntelystä. Järjestelmien käyttöönotto edellyttää tietojärjestelmämuutoksia, henkilöresurssi- ja materiaalilisäyksiä sekä henkilöstön koulutusta. ETIAS-järjestelmän käyttöönotto voi aiheuttaa taloudellisia vaikutuksia myös liikenteenharjoittajille.

Tässä hankkeessa käsiteltävät kansalliset lainsäädäntömuutokset aiheuttavat taloudellisia vaikutuksia erityisesti Rajavartiolaitoksessa, poliisihallinnossa, maahanmuuttohallinnossa ja Tullissa. Lainsäädäntömuutosten taloudelliset vaikutukset liittyvät muun muassa EES- ja ETIAS-järjestelmien kansallisten yhteyspisteiden järjestelyihin.

EES- ja ETIAS-järjestelmien käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset on tarkoitus kattaa osittain EU-rahoituksella. Taloudellisten vaikutusten arviointia täsmennetään hankkeen kuluessa.

Organisointi

Ehdotus hallituksen esitykseksi valmistellaan työryhmässä. Työryhmän toimikausi päättyy perusvalmistelun päättyessä. Sihteeristö vastaa esityksen jatkovalmistelusta virkatyönä.

Puheenjohtaja

Hallitusneuvos Ari-Pekka Koivisto, sisäministeriö

Jäsenet

Rajaturvallisuusasiantuntija Tero Hirvonen, Rajavartiolaitoksen esikunta

Rikostarkastaja Jari Nyström, Rajavartiolaitoksen esikunta

Erytisasiantuntija Suvi Pato-Oja, sisäministeriön poliisiosasto

Erytisasiantuntija Tuuli Tuunanen, sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Neuvotteleva virkamies Heli Heikkola, sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö

Lainsäädäntösihteerit Tommy Walkila, ulkoministeriö

Erytisasiantuntija Tiina Tahvanainen, valtiovarainministeriö

Poliisitarkastaja Anna-Riina Korteniemi, Poliisihallitus

Ylitarkastaja Tony Everhall, keskusrikospoliisi

Ylitarkastaja Antti Wahlroos, suojelupoliisi

Tietosuojapäällikkö Kaj Välimäki, Maahanmuuttovirasto

Tulliylitarkastaja Juha Vilkkö, Tulli

Työryhmän on kuultava valmistelun aikana oikeusministeriötä ja Oikeusrekisterikeskusta. Työryhmä voi kuulla tarpeen mukaan myös muita asiantuntijoita.

Vastuuvalmistelijana toimii rajavartioylitarkastaja Anne Ihanus sisäministeriön rajavartio-osastolta. Vastuuvalmistelijan tueksi perustetaan sihteeristö, jonka jäsenet vastaavat kukin oman hallinnonalansa säädösmuutosten valmistelusta.

Sihteeristö

Rajavartioylitarkastaja Anne Ihanus, sisäministeriö

Rikostarkastaja Jari Nyström, Rajavartiolaitoksen esikunta

Erytisasiantuntija Suvi Pato-Oja, sisäministeriön poliisiosasto

Erityisasiantuntija Tuuli Tuunanen, sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Erityisasiantuntija Tiina Tahvanainen, valtiovarainministeriö

Ylitarkastaja Antti Wahlroos, suojelupoliisi

Säädösvalmisteluavustajana toimii osastosihteeri Hanna Kauppinen sisäministeriön rajavartio-osastolta.

Kustannukset

Työ tehdään virkatyönä. Kukin organisaatio vastaa edustajiensa matka- ja muista kuluista.

Hankkeeseen käytettävä työaika kirjataan sisäministeriön rajavartio-osaston osalta toimintaseurantakohteelle 9999 520000.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö

Kontra-amiraali

Markku Hassinen

Oikeudellisen osaston osastopäällikkö

Hallitusneuvos

Ari-Pekka Koivisto

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 01.11.2019 klo 10:02. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Aikataulusuunnitelma

Jakelu

Työryhmän puheenjohtaja ja jäsenet

Tiedoksi

Rajavartiolaitoksen päällikkö
Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Rajavartiolaitoksen esikunnan osastot, suunnittelu- ja talousyksikkö
Rajavartiolaitoksen raja- ja merivartiostot
Raja- ja merivartiokoulu
Vartiolentolaivue

Sisäministeri Ohisalo
Kansliapäällikkö Salmi
Valtiosihteeri Parviainen
Erityisavustaja Kerman
Sisäministeriön viestintäyksikkö
Rajavartiolaitoksen esikunnan viestintäyksikkö

Sisäministeriön poliisiosasto
Sisäministeriön maahanmuutto-osasto
Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö

Ulkoministeriö
Valtiovarainministeriö
Oikeusministeriö
Poliisihallitus
Keskusrikospoliisi
Suojelupoliisi
Maahanmuuttovirasto
Tulli
Oikeusrekisterikeskus

Eurooppalaisesta rajanylitystietojärjestelmästä (EES) ja Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmästä (ETIAS) annettujen asetusten edellyttämien säädösmuutosten valmistelu

Vaihe	Suunniteltu aikataulu	Toteutuminen	Johdon tarkistus / huomautukset
Esivalmistelu - ongelman määrittely, pääasialliset vaihtoehdot ja alustava vaikutusten arviointi	8-9/2019	8-9/2019	
Asettamispäätösluonnoksen käsittely sisäministeriön osastopäällikkökokouksessa ja hankkeen asettaminen	9-10/2019	9-10/2019	
Perusvalmistelu	10/2019 - 4/2020		
Vaikutusten arviointi	jatkuva		
Lausuntokierros, muu kuuleminen	5-6/2019		
Jatkovalmistelu	7-8/2019		
Kääntäminen	5-6/2019		
Säädöksen taitto	8/2019		
Laintarkastus	9/2019		
Viimeistely (ml. tekn. viimeistely)	9/2019		
HE:n käsittely valtioneuvostossa	10/2019		
Eduskuntakäsittely	syysistuntokausi 2020		
Lakien vahvistaminen ja julkaiseminen	12/2020		
Lakien voimaantulo	EES- ja ETIAS-järjestelmien käyttöönottoaajankohtana		
Täytäntöönpanon seuranta	jatkuva		